

Een accountant
mag tijdens de AVA
niet verrassen

Het aantal gesprekken tussen aandeelhouders en ondernemingsleiding voorafgaand aan de AVA neemt toe, blijkt uit onderzoek van Eumedion, belangenbehartiger voor institutionele beleggers. Dat zorgt voor minder discussie en controverses tijdens de AVA zelf. Ook het optreden van de accountant mag tijdens de vergadering niet voor verrassingen zorgen. Maar “als je zijn deelname weg zou halen bij de AVA, ga je het missen”.

TEKST RONALD BRUINS BEELD SHUTTERSTOCK

Eumedion-directeur Riens Abma constateert dat institutionele beleggers, die vaak zo’n 90 procent van de stemmen vertegenwoordigen, hun steminstructies tegenwoordig al voor de aandeelhoudersvergadering indienen. “Daardoor liggen de stemverhoudingen tijdens de fysieke AVA al vast.” Daarmee is de AVA volgens hem niet alleen voor de Bühne, want het is goed dat bestuur en accountant tekst en uitleg komen geven over het reilen en zeilen van de ondernemingen en de controle daarvan.

Je kunt volgens Abma wel zeggen dat de op de AVA gevoerde discussie niet meer heel relevant is voor de stemuitslag. “Dat is ook de reden dat wij vinden dat we als institutionele beleggers buiten de AVA om de mogelijkheid moeten hebben om met de externe accountant op zijn minst schriftelijk te kunnen communiceren. Want op de AVA heeft het geen invloed meer op het stemgedrag. Bijvoorbeeld als je stemt over de vaststelling van de jaarrekening of de benoeming of herbenoeming van de accountant.”

EVALUATIE EUMEDION

Eumedion publiceerde begin juli haar jaarlijkse evaluatie-rapport van het aandeelhoudersseizoen 2025. Een aantal Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen die ook actief zijn in de VS, kijken naar hun diversiteitsbeleid.

Aanleiding is de koers van de regering-Trump rondom diversiteit, gelijkheid en inclusie. Enkele bedrijven hebben bepaalde doelstellingen al aangepast, omdat ze moeten voldoen aan lokale regelgeving. Vrijwel alle grote beurs-ondernemingen stelden een duurzaamheidsverslag op conform de Europese duurzaamheidsrichtlijn CSRD en de daarbij behorende ESRS-verslaggevingsstandaarden. De meeste grote ondernemingen vroegen de externe accountant ook vrijwillig om zekerheid te verschaffen bij het duurzaamheidsverslag. De informatiewaarde van de accountantsverklaringen is echter beperkt, omdat die nauwelijks entiteit-specifieke informatie bevatten, stelt Eumedion.

Verklaart Abma de AVA dood, als de stemmen toch al vastliggen? “Nee, dat niet. Ik merk wel dat het steeds meer het terrein wordt van actievoerders en particuliere, vaak seniore aandeelhouders. Desondanks is het goed dat minimaal één keer per jaar het bestuur en de raad van commissarissen oog in oog komen te staan met hun kapitaalverschaffers. In het geval van ING bijvoorbeeld wel driehonderd mensen. Dat op zich werkt al disciplinerend. Voor bestuurders, commissarissen, maar ook de externe accountant. Dat moet je zeker niet afschaffen. Maar ook sommigen van onze leden pakken graag het podium van de AVA, om uit te leggen waarom zij niet het eens zijn met bijvoorbeeld het duurzaamheidsbeleid of het beloningsbeleid. Zodat dat ook via de media kan worden opgepikt. Op die manier kunnen medeaandeelhouders en het brede publiek meekrijgen waarmee grote beleggers worstelen en waarom ze bijvoorbeeld tegenstemmen.”

Accountant is geen organisatiepsycholoog

Ook cfo Chris Figee van KPN vindt de aandeelhoudersvergadering niet voor de Bühne. “Niet alle beleggers kunnen fysiek aanwezig zijn, maar dat is de praktijk. Ik denk ook niet dat dat zo’n probleem is. Stakeholders hebben toch een moment om zich publiekelijk uit te spreken en dat is ook wat waard.”

Bestuur en raad van commissarissen zijn verantwoordelijk voor de strategie en de bestendige ontwikkeling van de onderneming als geheel. “Daarbij moeten we het belang van alle stakeholders wegen. Niemand mag onevenredig of onnodig worden benadeeld”, aldus Figee. De onderneming legt verantwoording af en de accountant controleert of de cijfers en de financiële beheersing kloppen. “Op de AVA is de accountant ontheven van zijn geheimhoudingsplicht en moet hij zonder last vragen kunnen beantwoorden. Maar dat moet dan wel over zijn financiële expertise gaan. Hij is bijvoorbeeld geen organisatiepsycholoog. Dus kan hij moeilijk iets over de cultuur zeggen, tenzij die bijvoorbeeld zo slecht is dat deze financiële fraude in hand werkt. De vraag die je aan de accountant stelt, moet dus passen →

‘Uiteindelijk stelden we aan de vennootschap zelf de vragen, maar die ging vervolgens namens de accountant uitleggen wat deze had bedoeld.’

bij de vaardigheden en de competenties van de accountant. Dat vraagt van de accountant dus zorgvuldig nadenken waarover hij of zij rechtmatig kan spreken tijdens de AVA.”

Vorbereidend gesprek

Deloitte-partner Bas Savert is accountant van beursgenoteerde ondernemingen. “Je hebt expertise en ervaring nodig, voordat je aansluit voor de controle van een beursgenoteerd fonds. Voordat je oob’s mag controleren, doorlopen we dan ook een aanvullend programma. Onderdeel daarvan is dat je, ook tijdens de AVA’s, meeloopt op een beursfondsklant, als tweede man of vrouw. Dan kun je dus ook de kunst afkijken tijdens AVA’s.”

Het voorbereidend gesprek over de AVA tussen de accountant en het bestuur is belangrijk, stelt Savert. Niet alleen de cfo, maar ook de rvc-voorzitter, die de vergadering voorziet, schuift daarbij aan. “Je probeert door vragen en antwoorden te oefenen te voorkomen dat je in een ongemakkelijke situatie verstrikt raakt. Bijvoorbeeld dat de accountant opeens alle vragen krijgt, omdat hij per ongeluk de laatste is die spreekt voordat de jaarrekening wordt goed- of afgekeurd.”

DUURZAAMHEIDSVRAGEN TIJDENS AVA

Het systematisch vragen stellen over duurzaam ondernemen tijdens de AVA maakt daadwerkelijk verschil, blijkt uit nieuw academisch onderzoek van drie hoogleraren van de universiteiten van Tilburg en Groningen.

Het recht om vragen te stellen is een krachtig middel geworden om duurzaam ondernemen te stimuleren, zo concluderen zij. De onderzoekers analyseerden drieduizend vragen en opmerkingen en de antwoorden daarop, tijdens ruim vierhonderd jaarvergaderingen van Nederlandse beursgenoteerde bedrijven, in de periode 2015-2023.

De VBDO (Vereniging van Beleggers voor Duurzame Ontwikkeling) blijkt het meest actief en stelde tijdens de AVA 70 procent van de vragen rondom duurzaamheid. Bedrijven reageerden vaak met voornemens om bijvoorbeeld beter te rapporteren over biodiversiteit, beter loonbeleid te voeren of transparanter te zijn over lobbyactiviteiten.

Savert krijgt zelf niet veel vragen tijdens AVA’s, omdat de accountant al een toelichting geeft op de uitgevoerde controle. “Daarnaast scheelt het ook dat ik als accountant niet recent betrokken was bij een onderneming waarvan de AVA werd gegijzeld door activistische aandeelhouders. Overigens, in dergelijke gevallen richt de aandacht zich ook niet per se op de accountant, maar op de onderneming.”

Meer aanleiding tot vragen

Eumedion-directeur Abma legt uit waarom hij de mogelijkheid van schriftelijke vragen voorafgaand aan de AVA wil hebben. “De accountantsverklaring wordt steeds dikker. Denk aan de *key audit matters*, de reikwijdte van de controle, de materialiteit, de continuïteitsrisico’s, de fraude-risico’s, de compliancerisico’s, de klimaatrisico’s, opmerkingen in de assuranceverklaring bij de duurzaamheidsinformatie en vanaf boekjaar 2025 mogelijk opmerkingen over de *Verklaring Omtrent Risicobeheersing* (VOR). Dat alles kan simpelweg meer aanleiding geven tot vragen over de accountantscontrole. Tussen de periode van de controleverklaring en de stemdeadline zouden we daarover vragen willen kunnen stellen.”

Abma geeft een voorbeeld. “Laatst had een accountant een *emphasis of matter*-paragraaf opgenomen, met alleen een verwijzing naar een pagina in het bestuursverslag over de progressie van het opstellen van een CSRD-duurzaamheidsverslag. Dat roept vragen op. Waarom verwijst je naar die pagina? Waarom wil je daarop de aandacht van de lezer vestigen? Daarbij kwam dat een deel van de bonus voor de bestuurders afhankelijk was van de CSRD-implementatie op dat moment. Is die bonus dan terecht, gezien de *emphasis of matter*-paragraaf? Uiteindelijk stelden we aan de vennootschap zelf de vragen, maar die legde vervolgens namens de accountant uit wat deze had bedoeld. Dat is een vreemde constructie.”

Niet verrassen

Een accountant en de cfo moeten elkaar niet verrassen tijdens de AVA, constateert ook Figee. “Als dat tijdens een AVA gebeurt, dan is er blijkbaar iets in het voortraject naar de AVA misgegaan. Dan zouden we niet de vertrouwensband hebben die we moeten hebben. Als de accountant iets

vindt, moeten we dat onderling kunnen adresseren. Zeker over de cijfers en de interne controle. Let wel, de voor- dracht op de AVA blijft zijn onafhankelijke bijdrage. Die deelt hij altijd wel van tevoren, zodat ik niet verrast word. Maar ik heb er nog nooit feedback op gegeven.”

Voegt de accountant in zijn optiek voldoende toe aan de AVA? “Volgens mij geldt hier: als je zijn deelname weg zou halen bij de AVA, ga je het missen. Maar ik zeg wel: schoen- maker blijf bij je leest. Ga bijvoorbeeld niet iets vinden van de kwaliteit van het KPN-netwerk, want daar past het oordeel niet.”

Wat Abma betreft moet de beantwoording door de accoun- tant tussen alle andere AVA-documenten op de website van de onderneming worden gepubliceerd, zodat belang- hebbenden geen selectieve informatieverstrekking ervaren. Maar Figee vraagt zich af wat je ermee wint. “Je krijgt dan een schriftelijke mini-AVA vooraf. Dat lijkt me ingewikkeld worden. De stemverhoudingen liggen vaak al vast voor de AVA, maar dat geldt vooral voor ondernemingen waar weinig aan de hand is. Als er echt iets speelt, liggen die stemverhoudingen ook minder vast. En dan komt het stemmen en het bevragen van bestuurders, commissarissen en de accountant als vanzelf ook beter uit de verf.”

Waarde van de AVA

Accountant Savert vindt het op zich winst om voor een AVA al te kunnen nadenken over schriftelijke vragen. “Alleen is mijn punt dat we vanuit onze beroepsregels

ACTIVISTISCHE AANDEELHOUDERS

Voorafgaand aan de aandeelhoudersvergadering is meer sprake van overleg tussen ondernemings- leiding en aandeelhouders, waardoor hevige inhoudelijke discussies tijdens de AVA vaak uitblijven.

Maar de laatste jaren zijn er wel vaker activisten die aandelen kopen en naar een AVA gaan om de vergade- ring te verstoren. Partijen als Extinction Rebellion, Milieudefensie, Amnesty International en andere groepen grijpen de AVA regelmatig aan om hun visie op het ondernemingsbeleid luidkeels te delen met de aan- wezige aandeelhouders. Het gevolg is steeds strengere beveiliging tijdens de AVA en ook vaker vergaderingen die online worden gehouden.

Uit eerder onderzoek in 2023, gehouden in opdracht van Amnesty International, bleek dat het verstoren van een aandeelhoudersvergadering voor 18 procent van de ondervraagden “altijd” acceptabel was en voor 49 procent “onder voorwaarden”.

gezien alleen van onze geheimhoudingsplicht worden ontheven op de AVA. Dus buiten de AVA reageren mag niet en we zijn dan gebonden aan vertrouwelijkheid. Als je het al wilt, dan zou je dus wet- en regelgeving moeten aanpassen. Vraag is wel wat het doet met de waarde van de AVA, als partijen veelvuldig vragen vooraf gaan stellen. Dat Eumedion deze mogelijkheid wil, snap ik wel.” Dan nog heeft de AVA waarde, wat hem betreft, “omdat het bestuur zich fysiek verantwoordt tegenover zijn aandeelhouders.” Activistische aandeelhouders kunnen het podium pakken tijdens een AVA om het de accountant lastig te maken. “Ja, dat hoort er dan bij”, meent Figee. “De ervaring die een accountant van een beursvennootschap moet hebben, gaat dan ook omhoog. Je moet breder en meer allround zijn dan alleen het simpelweg controleren van de boeken. Hij of zij kan het spel op de AVA met vraag en antwoordscenario’s trainen. Net zoals ik dat doe. Daarnaast deel ik mijn script met de accountant en de accountant zijn script met mij.” Figee waardeert de rol van de accountant op de AVA. Ook Savert vindt het een toevoeging. “Het is logisch en wenselijk dat je over de uitgevoerde werkzaamheden verantwoording aflegt. Het is ook fijn dat verenigingen zoals Eumedion en VBDO hun speerpunten vooraf met ons delen, zodat we daarmee rekening kunnen houden bij de controle. Die speerpunten komen ook vaak terug tijdens de AVA. Renummeratie bijvoorbeeld. Die speerpunten kunnen dan ook een trigger zijn om er bij de onderneming aanvul- lende aandacht aan te besteden. Daarbij komt: in feite benoemt de AVA de accountant voor één of meerdere jaren. Dan zou het vreemd zijn als wij onzichtbaar zouden zijn in de vergadering waarin wij worden gekozen.” ←